

*Шманько Зоряна Іванівна,
Студентка IV курсу
спеціальності «Філологія»*

*Науковий керівник:
доктор філологічних наук, професор
Пахарєва Тетяна Анатоліївна*

Краса і добро в ціннісному світі казок Оскара Вайльда

Оскар Вайльд – славетний письменник і теоретик англійського естетизму. Естетичні погляди письменника формувались у Триніті Коледжі (Дублін) та оксфордському коледжі св. Магдалени, — проте він ішов власним шляхом, керуючись власною тезою: «Те, що дійсно треба знати, не розтлумачить ніхто». Вся естетика О.Вайльда - це низка парадоксальних суджень. Але естетичне вчення Оскара не можна розглядати окремо від тогочасної дійсності, а отже, лицемірної вікторіанської моралі, виклик якій кинув письменник як своєю поведінкою, так і х удожніми творами.

Особливості естетизму письменника: 1) перебільшує творчу грань мистецтва, заперечує відбиття мистецтва у дійсності; 2) підкреслює, що мистецтво не залежне від життя і вище за нього; бачить завдання мистецтва не в копіюванні дійсності, а в створенні для нього ідеальних зв'язків; 3) відводить найвище місце красі; 4) стає переконаним, що мистецтво байдуже до морального і аморального: виховання добра не є його завданням; 5) заперечує будь-які соціальні та моральні цінності, що лежали в основі теорії мистецтва; 6) митець - творець прекрасного; 7) він не прагне нічого доводити. Довести можна навіть безпечні істини; 8) митець не має етичних уподобань. Етичні уподобання митця призводять до непрощеної манірності стилю; 9) найвищим критерієм для твору мистецтва є досконалість його форм. Ті, що в прекрасному вбачають бридке, - люди зіпсовані. Це вада; 10) ті, що в прекрасному здатні побачити прекрасне, - люди культурні. На них є надія. Але обранцями є ті, для кого прекрасне означає лише одне - красу.

Безумовно, твір «Портрет Доріана Грея» став найвищим вираженням естетичних поглядів Оскара Вайльда. Проте, ті самі проблеми між співіснуванням етики та естетики розкриті в казках письменника.

Оскар Вайльд поцікавився, про що мріють його діти. Розмова із сином підштовхнула письменника до створення літературних казок, які повинні були, на його думку, розвивати фантазію, естетичний смак і мораль у дітей. У довершеній формі літературної казки письменник намагався пояснити важливі істини: життя кожної людини має сенс: краса має бути не тільки зовнішньою, а і внутрішньою; люди повинні любити й поважати одне одного; справжнє мистецтво не підвладне часу та ін.

У казці О. Вайльда "Щасливий принц" автор розрізняє зовнішню та внутрішню красу. Принц-статуя почуває себе щасливим коли віддає коштовності, щоб допомогти іншим. Допомагаючи людям здолати нещастя, він віддає не тільки золоті шати та коштовності, що прикрашають шпагу, він віддає навіть сапфіри власних очей. Втративши зовнішню красу, принц втрачає й життя, бо кому потрібний обідраний пам'ятник? Але над усім, навіть у вогні переплавки, залишилось головне — невмираюче, незгоряюче серце щасливого принца — як символ справжньої краси людини.

Казка «День народження Інфанти» яскраво демонструє, якою хибною може бути зовнішня краса, бо душа байдужа і не красива. Як естет, Оскар Вайльд цінував красу зовнішню, але, як філософ, не міг не помічати її нерозривний зв'язок з красою внутрішньою. Перша відразу ж впадає в очі і навіть може на якийсь час засліпити, щоб розглянути другу потрібен час. Перша недовговічна, вона в'яне, тьмяніє або просто набридає, друга — безсмертна. Визначальну роль грає вчинок. Він здатний зруйнувати зовнішню красу і оголити наявність або відсутність внутрішньої. Саме тому до кінця казки розподіл ролей

змінюється з точністю до навпаки: Інфанта і її виряджені гості перетворюються в виродків, а добрий Карлик у своїй невинній смерті стає красенем. Інфанту не чіпає смерть Карлика. Принцеса вимагає, щоб до неї надалі надсилали друзів без серця. Фатальна гра слів: власна душа маленької спадкоємиці справді порожня. Краса Інфанти приречена на неминучу загибель.

У казці «Хлопчик-Зірка» відбувається конфлікт між добром і красою. Головний герой казки проходить нелегкий шлях випробувань і спокутування провини, щоб усвідомити цінності людського життя, навчитися розмежовувати добро і зло, істинну і штучну красу, прагнути щирості взаємин та долати в собі негативні риси. Виявляється, що краса – зовсім не те, що є зовні. Людина красива тим внутрішнім світлом, що його випромінюють душа і серце, в якому живе любов. Отже, краса – це і зовнішність, і обов'язково внутрішній стан душі, який не дозволяє чинити зла. Це доброта, чуйність, щирість, порядність у вчинках, здатність до співчуття. До цього слід прагнути, бо такими є вічні закони життя.

Світ казок Оскара Уайльда знаходиться в сфері наукового інтересу багатьох дослідників. Різноманітні аспекти художньої майстерності в літературних казках О. Уайльда, окремі сторони їх поетики, а також особливості особистості автора стають предметом ряду дисертаційних досліджень (Т. Г. Орлянський, С. А. Колесник, Т. А. Порфир, А. В. Геласімова, О. М. Валовий, Кривина). Спроби монографічного вивчення творчості О. Уайльда зроблені в працях М.Г. Соколянського, В.Г. Решетова і О.М. Валовій, О.В. Ковальнової. Проникливі статті Є.С. Купріянова розкривають нові риси поетики казок Уайльда.

Список використаної літератури:

1. Венгерова Зин. Литературные характеристики. СПб., 1897. 392 с.
2. Кривина Т. М. Что знал про красу Оскар Уайльд // Зарубіжна література. 2006. №7. С. 26.
3. М. Ковалева. Оскар Уайльд // Оскар Уайльд. Избранное. Свердловск, Изд-во Уральского ун-та, 1990. С.580.
4. Мауткина И.Ю. Мотив чудесного рождения в сказке О. Уайльда «Мальчик-звезда». // Английская литература в контексте мирового литературного процесса. Тезисы докладов Международной научной конференции и 15 съезда англистов, 19-22 сентября 2005 г. Рязань, 2005. С.80.
5. Немировский А. Л. Кумір знедолених // Наталі.2006. №11. С.108-117.
6. Оскар Уайльд. Избранное: Пер. з англ. / Сост. и вступ. ст. С. Бэлза; прим. А. Зверева; М.: Правда, 1989. С.373.
7. Поддубний О., Колесников Б. Примечания // Уайльд О. Избранное. М.: Просвещение, 1990.
8. Соколянський М. Г. Оскар Уайльд: Нарис творчості. - Київ; Одеса: Либидь, 1990.